

I sag nr. 43:

Lokalradioen Linie 1

mod

Gramex

blev af nævnet angående vederlag for benyttelse af litterære og kunstneriske værker samt fotografier (Tvangslicensnævnet) den 20. marts 1991 afsagt sålydende

kendelse:

Ved kendelse af 10. april 1987 i en mellem Gramex og Sammenslutningen af lokale radio- og TV-stationer som mandatar for en række lokale radiofoniforetagender verserende tvist om størrelsen af vederlaget i henhold til ophavsretslovens § 47 bestemte Tvangslicensnævnet følgende:

"Det vederlag, de af sagen omfattede lokalradioer i medfør af ophavsretslovens § 47, jf. §§ 59 og 60, vil have at betale til Gramex fastsættes således:

Lokalradioer med et dækningsområde på 50.000 indbyggere skal betale enten 50 øre pr. minut udsendelse af beskyttede fonogrammer, eller - i mangel af afgivet specifikation af denne fonogrambenyttelse - 30 øre pr. minut af den samlede sendetid af fonogrammer. Ved dækningsområder mindre end, henholdsvis større end 50.000 indbyggere formindskes henholdsvis forøges beløbene proportionalt."

Efter en pristalsreguleringsbestemmelse fortsætter kendelsen således:

"Ved beregningen af dækningsgrundlaget skal der lægges vægt på det befolkningstal, som den pågældende radio efter alt foreliggende må antages at blive aflyttet af. Eventuelle tvister herom afgøres af nævnet. Afgiftsordningen fastsættes med virkning fra den 1. november 1986."

Efter afsigelsen af kendelsen opstod der mellem Gramex og en række lokalradioer tvist om, hvorledes dækningsområdet nærmere skulle bestemmes, idet Gramex gjorde gældende, at udgangspunktet er det faktiske indbyggertal i den eller de kommuner, for hvilke nærradioen har sendetilladelse ("sendeområdet"), mens lokalradioerne gjorde gældende, at det dækningsområde, der er grundlaget for beregning af det vederlag, som lokalradioerne skal erlægge til Gramex for offentlig fremførelse af fonogrammer, udgøres af det faktiske antal lyttere.

Denne tvist blev afgjort ved nævnets kendelse af 23. juni 1988, hvor nævnet fastlagde dækningsområdet for de af sagen omfattede syv lokalradioer. I begrundelsen for afgørelsen anførte nævnet bl.a.:

"Det afgørende for vederlagskravets beregning er omfanget af anvendelsen og fremførelsen af fonogrammerne, uden at det deri indgår, hvor mange der faktisk modtager udsendelsen.

En lokalradio må som udgangspunkt antages at henvende sig til befolkningen i det område, for hvilket den har sendetilladelse, og dens dækningsområde må derfor som udgangspunkt ansættes til indbyggertallet i dette område. Der kan imidlertid forekomme tilfælde, hvor en sådan opgørelse ikke vil forekomme rimelig. Eksempelvis kan der være tilfælde, hvor lokalradioens sendestyrke ikke tillader en tilfredsstillende dækning af hele sendeområdet - eller omvendt rækker langt derudover, og der kan tænkes tilfælde, hvor en lokalradio har en holdning - religiøs, politisk eller af anden art - der medfører, at den af denne grund kun kan tænkes at have interesse for en begrænset del af sendeområdets indbyggere. Det er med henblik på sådanne mere principielle vurderinger, at

det i nævnets kendelse af 10. april 1987 er udtalt, at der ved beregningen af dækningsgrundlaget skal lægges vægt på det befolkningstal, som den pågældende radio efter alt foreliggende må antages at blive aflyttet af. Det har derimod ikke været tanken med denne passus, at der skulle lægges vægt på lokalradioens faktiske lyttertal, heller ikke selv om dette begreb kunne defineres og måles på forsvarlig vis."

I en senere kendelse af 28. marts 1989 vedrørende bl.a. den københavnske lokalradio "The Voice" anførte Gramex, at man som udgangspunkt lægger vægt på indbyggertallet i den kommune, hvor lokalradioen har sendetilladelse ("sendeområdet"). I København og Frederiksberg kan sendeområderne imidlertid ikke afgrænses efter kommunegrænsen, og disse 2 kommuner må derfor behandles som ét sendeområde med 560.000 indbyggere. Til gengæld er det i dette område udgangspunktet for Gramex, at dækningsområdet ansættes til det halve indbyggertal - 280.000.

Dette tal kunne så nedsættes eller begæres forhøjet efter de konkrete forhold.

Nævnet udtalte i kendelsen, at man kunne tiltræde det af Gramex valgte udgangspunkt, og man fastlagde dækningsområdet for "The Voice" til 280.000 indbyggere.

I en § 47-erklæring til Gramex i efteråret 1989 angav Lokalradioen Linie 1 dækningsområdet til "unge på Frederiksberg". I skrivelse af 11. september 1989 svarede Gramex, at for at blive registeret som en ungdomsradio og dermed få reduceret taksten måtte der indsendes dokumentation for målgruppen f.eks. i form af foreningsvedtægter og radioprogram. I modsat fald ville dækningsområdet blive sat til 280.000 indbyggere.

I en erklæring af 8. januar 1990 angav lokalradioen dækningsområdet som: "Unge på Frederiksberg, Antal: Max. 1000." Det oplystes videre, at sendetiden var 11 timer ugentlig, hvoraf ca. 8 med fonogrammer.

Da Gramex fastholdt sit standpunkt og fremsendte opkrævninger overensstemmende hermed, indbragte Linie 1 sagen for Tvangslicensnævnet den 14. juni 1990.

I skrivelse af 22. juni 1990 til nævnet anførte Gramex, at man efter fornøden dokumentation fra Linie 1 efter den foreliggende praksis var rede til at anerkende radioen enten som bydelsradio eller ungdomsradio. I begge tilfælde skulle der være tale om en begrænset musikanvendelse og en særlig afgrænset målgruppe, til hvem udsendelserne retter sig. Bydelsradioer på Frederiksberg betaler vederlag til Gramex på grundlag af et indbyggertal på 87.000, og ungdomsradioer (radio lavet af unge for unge med brug af grammofonplader som bindeled mellem udsendelserne) betaler udfra 42.000 personer - svarende til den gennemsnitlige andel af unge under 20 år i Københavns og Frederiksberg kommuner.

Den 10. oktober 1990 forhandlede sagen i Tvangslicensnævnet. Nævnet udsatte sagen på yderligere forhandlinger mellem parterne.

Det lykkedes imidlertid ikke parterne at opnå et forhandlingsresultat og sagen blev derfor påny forhandlet i nævnet den 4. februar 1991.

Der er forelagt nævnet vedtægter af 9. januar 1991 for Radio Linie 1, hvis hjemsted angives at være Frederiksberg. Vedtægternes § 2 er sålydende:

"§ 2.

Foreningens formål er at drive radiovirksomhed. Foreningen sender kun radio til borgere bosiddende i Frederiksberg kommune, fortrinsvis unge."

Linie 1 har oplyst, at man udlåner 2 1/2 time til partiet Fælles Kurs hver uge, men at det ellers er fire 16-17-årige unge, der sender den resterende tid til unge i Frederiksberg Kommune.

Disse fire medarbejderes virksomhed er af foreningen beskrevet således:

"Philip Hornung spiller op til bal med en masse nyheder fra ind- og udland krydret med tidens dansemusik plus sladder om div. kunstnere.

Martin Bylov spiller sort soulmusik. Og mens den funky rythme hamre der ud af læser Martin Bylov lokalt stof op fra Frb. bla- det.

Martin Brynee er på sædvanlig vis oplagt til at tage lytterne med på en rejse i tonernes verden med lokalt stof krydret med blandet musik.

Rasmus Lassen kridter skoene med en bred musik flade der når ud i selv den mindste krog samt lokalt stof og sladder om div. kunst- nere."

Endvidere er der forelagt nævnet et program for Linie 1 for en lørdag - søndag i august 1990.

I skrivelse af 23. januar 1991 til nævnet har Gramex bl.a. anført:

"Som anført i Gramex skrivelse til nævnet af 22. juni 1990 og nævnt under den mundtlige forhandling af sagen den 10. oktober 1990 kan der kun ske en reduktion af beregningsgrundlaget, såfremt en lokalradio kan dokumentere at have en særlig afgrænset målgrup- pe, til hvem radioen retter sig. Ifølge praksis gives der ingen reduktion til radioer, hvis programmer hovedsageligt består i afspilning af fonogrammer.

Det fremgår af den af radioen afgivne erklæring om brug af fono- grammer (underskrevet af Marion Næsgart den 8. januar 1990), at radioen har en fonogramanvendelse på ca. 72% af den samlede sende- tid. - I sin skrivelse til Gramex af 22. januar 1991 (der i kopi er fremsendt direkte til nævnet) har radioen opgivet sin fono- gramanvendelse til 64,3% af den samlede sendetid, hvilken som dokumenteret for nævnet i mellemtiden er blevet udvidet væsentligt. En så høj musikprocent svarer i realiteten til, at mere end 80% af

udsendelserne er rene grammofonpladeudsendelser med mellemliggende præsentation af pladerne. - Musik kender ingen grænser, og derfor må Lokalradioen Linie 1 betale vederlag til Gramex på linie med andre radioer i København og Frederiksberg.

Gramex fremlagde den 10. oktober 1990 for nævnet en oversigt over dækningsområder for lokalradioer med sendetilladelse i København og Frederiksberg. - Bydelsradioer betaler på grundlag af indbyggertallet i den bydel, som den pågældende radio skal betjene, og udregnes på grundlag af befolkningsstatistikken offentliggjort af Københavns Kommunes statistiske kontor. På tilsvarende måde betaler "bydelsradioer" på Frederiksberg på grundlag af indbyggertallet i denne kommune."

I skrivelse af 25. januar 1991 til nævnet har Radio Linie 1 bl.a. anført:

"Vi har som I er bekendt med, afsendt den dokumentation, som Gramex har bedt os om, og vil derfor stadig ikke acceptere et dækningsområde på 280.000 indbyggere.

Vi mener, at vi har bevist over for Gramex, at vi er en Ungdom's/-bydelsradio, som sender primært til unge i Frederiksberg Kommune, det har Gramex forbeholdt sig at vi var, hvis den dokumentation som Gramex forlangte var tilfredsstillende, dette har vi stadigt intet svar på.

Vi mener, at den fremgangsmåde Gramex fører over for små lokalradioer som os selv, i forbindelse med dækningsområdet er meget kritisabel.

I København's Kommune har Gramex over for Ungdom's/bydelsradioer en helt anden fremgangsmåde, det er ikke hele København's Kommune's befolkning, som danner grundlag for dækningsområdet, men kun en bydel i Københavns Kommune.

Vi mener, at dette kan betragtes sådan, at vi ønsker at sende til en gruppe af unge mennesker i aldersgruppen 7-19 år, dem findes

der ifølge Frederiksberg Information i 1989 (90) ialt 7.822 af, det er ialt 9,1 % af Frederiksberg's befolkning.

Derudover skal vi gøre opmærksom på, at der ikke i Frederiksberg Kommune er 87.000 indbyggere, da befolkningen i den kommune er faldet, og nu ligger, ifølge tallene fra Frederiksberg Information i 1989, på 85.327.

Som det fremgår, at det brev dateret den 22.01.1991, fra Linie 1 til Gramex, (kopi til Tvangslicensnævnet), er langt under 80 % af vores udsendelser direkte musik programmer, der er naturligvis musik i programmerne, men det er nyheder på Frederiksberg, sladder om kunstnere, osv. der er krydret med "the hottest music".

Gramex skriver også, og dermed opstår tvivl, om vores musikprocent, vi har ikke før nu ført statistik over vores musikprocent, og da vi har nævnt nogle tal skulle disse tages med forbehold. Derfor vil vi nu slå det helt fast med disse beviser, at vores musikprocent ligger i gennemsnit omkring 65 %."

Gramex har påstået dækningsgrundlaget for Linie 1 fastsat til 280.000 indbyggere.

Linie 1 har påstået dækningsgrundlaget fastsat til principielt 1.000 indbyggere (faktisk lyttortal), subsidiært til halvdelen af Frederiksbergs indbyggertal på 85.000, mest subsidiært til et højere tal, dog lavere end 280.000.

Parterne har i det væsentlige procederet i overensstemmelse med det i deres skrivelser af 23. og 25. januar 1991 anførte.

Gramex har herunder fremhævet, at en lokalradio kun kan anerkendes som ungdomsradio, hvis musikanvendelsen dækker under 50% af sendetiden, og det øvrige program klart indicerer, at der er tale om udsendelser, der særligt retter sig til unge. Da Linie 1's udsendelser ikke opfylder nogen af disse betingelser, må man betale efter det almindelige dækningsområde i København-Frederiksberg, 280.000 indbyggere.

Linie 1 har anført, at det er godtgjort, at programudbuddet, herunder den spillede musik, i den grad er beregnet på et ungt publikum, at betingelserne for at kunne anerkendes som en ungdomsradio er opfyldt. Gramex' påstand vil medføre en afgift i 1990 på over 60.000 kr., hvilket er helt urimeligt henset til, at Linie 1's øvrige udgifter i 1990 udgjorde omkring 60.000 kr.

Nævnet skal udtale:

Nævnet kan tiltræde den af Gramex fulgte praksis, hvorefter en lokalradio kun kan anerkendes som en ungdomsradio - med deraf følgende nedsættelse af dækningsområdet - såfremt dens musikanvendelse dækker under 50% af sendetiden, og det øvrige program klart er rettet mod et ungt publikum.

Linie 1 erkender, at musikanvendelsen dækker væsentlig mere end 50% af sendetiden og har ikke godtgjort, at dens øvrige program i særlig grad er rettet mod unge lyttere.

Under disse omstændigheder savnes der grundlag for at fastsætte dækningsgrundlaget for Linie 1 lavere end 280.000 indbyggere, der er udgangspunktet for lokalradioer i København-Frederiksberg området.

Herefter tages den af Gramex nedlagte påstand til følge.

Thi bestemmes:

Dækningsområdet for klageren Lokalradioen Linie 1 fastsættes til 280.000 indbyggere.

Jørgen Pedersen

Poul Høeg

Lise Østerborg